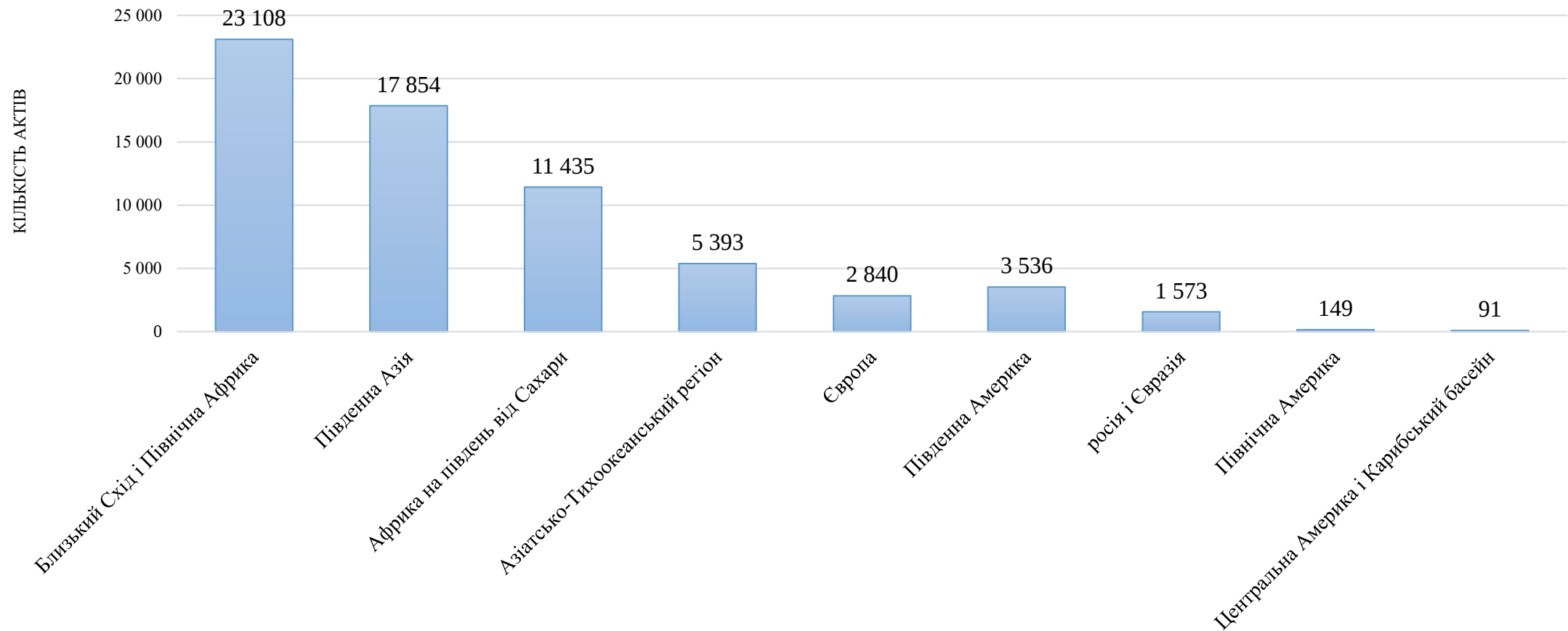

Поняття та сутність тероризму

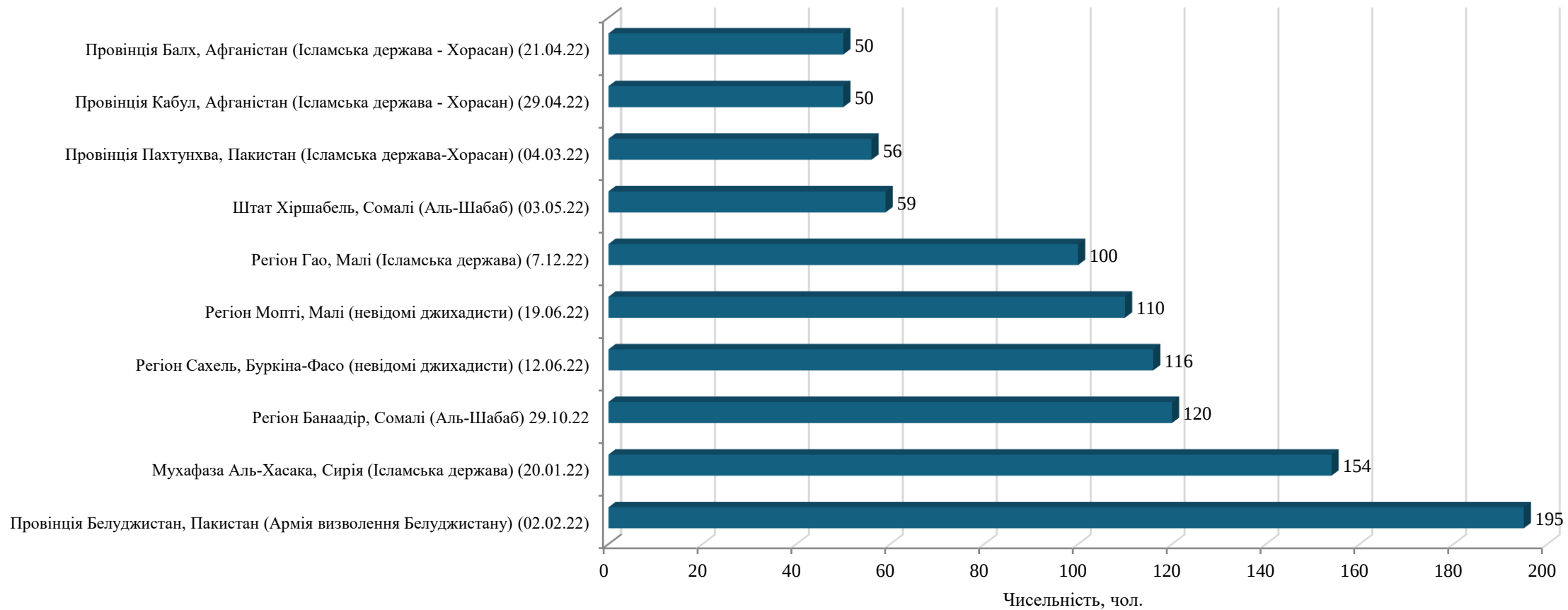
- **Тероризм** характеризується як насильницька злочинна діяльність, вчинена окремими особами та/або групами з метою примусу уряду чи його громадян до досягнення певних політичних чи соціальних цілей.

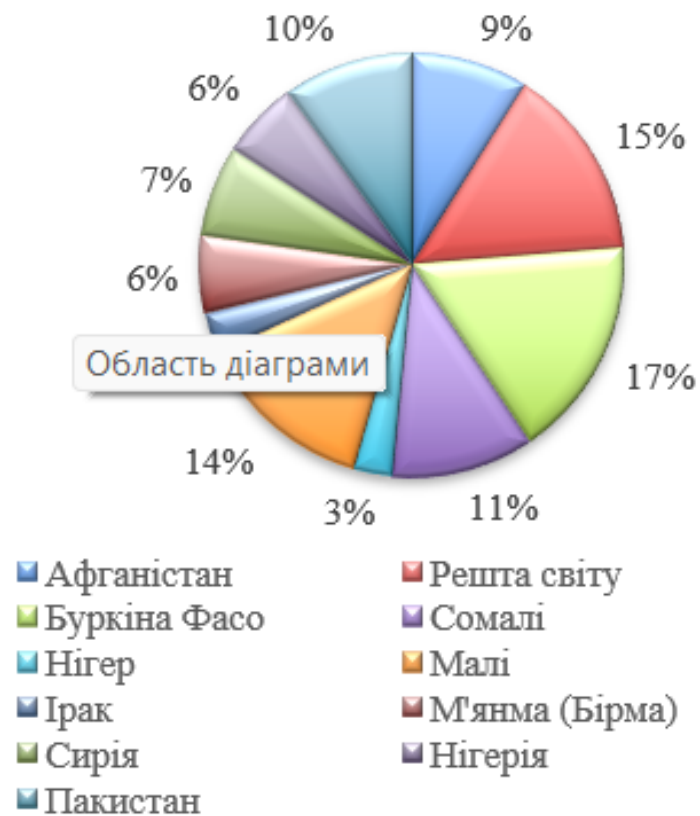
Кількість терористичних актів у світі за регіонами за 2007-2022 рр.

Найбільші теракти 2022 року за кількістю загиблих

Країни з найбільшою часткою смертей від тероризму та значення їх GTI у 2022 році

Глобальний індекс тероризму 2023

RANK	COUNTRY	SCORE	RANK CHANGE
1	 Burkina Faso	8.571	↑ 1
2	 Israel	8.143	↑ 24
3	 Mali	7.998	↑ 1
4	 Pakistan	7.916	↑ 3
5	 Syria	7.890	↔
6	 Afghanistan	7.825	↓ 5
7	 Somalia	7.814	↓ 4
8	 Nigeria	7.575	↔
9	 Myanmar	7.536	↔
10	 Niger	7.274	↔
11	 Iraq	7.078	↓ 5
12	 Cameroon	6.98	↓ 1
13	 Democratic Republic of the Congo	6.514	↑ 1
14	 India	6.324	↓ 1
15	 Mozambique	6.267	↓ 3
16	 Colombia	6.188	↓ 1
17	 Chile	5.679	↓ 1
18	 Kenya	5.616	↑ 1
19	 Philippines	5.383	↓ 1
20	 Egypt	5.221	↓ 3
21	 Chad	4.987	↓ 1
22	 Palestine	4.966	↑ 6
23	 Yemen	4.951	↓ 1
24	 Benin	4.898	↑ 3
25	 Togo	4.67	↑ 5
26	 Iran	4.464	↓ 1
27	 Uganda	4.377	↑ 22

RANK	COUNTRY	SCORE	RANK CHANGE
28	 Thailand	4.219	↓ 5
29	 Türkiye	4.168	↓ 8
30	 United States of America	4.141	↓ 1
31	 Indonesia	3.993	↓ 7
32	 Bangladesh	3.317	↑ 14
33	 Sri Lanka	3.072	↓ 2
34	 Greece	3.028	↓ 1
35	 Russia	3.016	↑ 8
36	 Tunisia	2.914	↑ 4
37	 Germany	2.782	↓ 2
38	 France	2.647	↓ 4
39	 Libya	2.469	↓ 7
40	 Burundi	2.434	↓ 4
41	 United Kingdom	2.373	↑ 3
42	 Tanzania	2.267	↓ 3
43	 Angola	2.254	↑ 48
44	 Algeria	2.197	↓ 6
45	 Nepal	2.163	↓ 8
46	 Côte d'Ivoire	2.06	↓ 5
47	 Peru	2.045	↓ 6
48	 Djibouti	2.035	↓ 3
49	 Brazil	1.988	↓ 2
50	 New Zealand	1.947	↓ 2
51	 Belgium	1.904	↑ 11
52	 Canada	1.753	↑ 4
53	 Norway	1.747	↓ 3
54	 Ukraine	1.686	↑ 20

RANK	COUNTRY	SCORE	RANK CHANGE
55	 Spain	1.669	↑ 5
56	 Lebanon	1.562	↓ 5
57	 Australia	1.475	↓ 2
58	 Italy	1.447	↓ 4
59	 Central African Republic	1.445	↓ 2
60	 Saudi Arabia	1.366	↑ 5
61	 Argentina	1.274	↓ 3
62	 Ethiopia	1.272	↓ 3
63	 Kosovo	1.218	↑ 28
64	 Japan	1.189	↔
65	 Venezuela	1.174	↓ 13
66	 Slovakia	1.092	↓ 5
67	 Mexico	1.04	↑ 1
68	 Austria	0.953	↓ 5
69	 Tajikistan	0.871	↓ 16
70	 Sweden	0.735	↓ 4
71	 Switzerland	0.627	↓ 4
72	 Cyprus	0.616	↑ 3
73	 China	0.582	↑ 21
74	 Netherlands	0.577	↓ 4
75	 Jordan	0.455	↓ 4
=76	 Armenia	0.423	↑ 18
=76	 Uzbekistan	0.423	↓ 4
78	 Paraguay	0.241	↓ 5
=79	 United Arab Emirates	0.233	↓ 2
=79	 Iceland	0.233	↓ 2
81	 Malaysia	0.192	↓ 5

Глобальний індекс тероризму 2025

RANK	COUNTRY	SCORE	RANK CHANGE
1	 Burkina Faso	8.581	↔
2	 Pakistan	8.374	↑ 2
3	 Syria	8.006	↑ 2
4	 Mali	7.907	↓ 1
5	 Niger	7.776	↑ 5
6	 Nigeria	7.658	↑ 2
7	 Somalia	7.614	↔
8	 Israel	7.463	↓ 6
9	 Afghanistan	7.262	↓ 3
10	 Cameroon	6.944	↑ 2
11	 Myanmar	6.929	↓ 2
12	 Democratic Republic of the Congo	6.768	↑ 1
13	 Iraq	6.582	↓ 2
14	 India	6.411	↔
15	 Colombia	6.381	↑ 1
16	 Russia	6.267	↑ 21
17	 Mozambique	6.261	↓ 2
18	 Iran	6.056	↑ 7
19	 Kenya	5.366	↓ 1
20	 Philippines	5.166	↓ 1
21	 Chile	5.162	↓ 4
22	 Yemen	5.08	↑ 1
23	 Chad	5.032	↓ 2
24	 Togo	5.004	↑ 2
25	 Palestine	4.93	↓ 4
26	 Benin	4.802	↓ 2
27	 Germany	4.748	↑ 13

RANK	COUNTRY	SCORE	RANK CHANGE
28	 Thailand	4.63	↑ 1
29	 Egypt	4.416	↓ 9
30	 Indonesia	4.17	↓ 2
31	 Burundi	4.043	↑ 1
32	 Turkiye	3.968	↓ 2
33	 Uganda	3.702	↓ 6
34	 United States of America	3.517	↓ 3
35	 Bangladesh	3.03	↓ 1
36	 Greece	2.928	↓ 1
37	 Oman	2.927	↑ 57
38	 Jordan	2.913	↑ 40
39	 Czechia	2.906	↓ 6
40	 France	2.712	↓ 2
41	 United Kingdom	2.639	↑ 2
42	 Algeria	2.415	↑ 4
43	 Tunisia	2.184	↓ 4
44	 Peru	2.062	↓ 3
45	 Ukraine	2.003	↑ 12
46	 Australia	1.973	↑ 13
47	 Poland	1.962	↑ 33
48	 Canada	1.87	↑ 5
49	 China	1.863	↑ 27
50	 Sweden	1.842	↑ 22
51	 Angola	1.657	↓ 6
52	 Malaysia	1.626	↑ 35
53	 Libya	1.612	↓ 11
54	 Senegal	1.578	↓ 7

RANK	COUNTRY	SCORE	RANK CHANGE
55	 Tanzania	1.573	↓ 11
56	 Ecuador	1.55	↑ 33
57	 Djibouti	1.461	↓ 7
58	 Cote d' Ivoire	1.454	↓ 9
59	 Brazil	1.43	↓ 8
60	 Netherlands	1.402	↑ 17
61	 Belgium	1.347	↓ 7
62	 Switzerland	1.265	↑ 12
63	 Spain	1.256	↓ 8
64	 Lebanon	1.237	↓ 6
65	 Bosnia and Herzegovina	1.218	↑ 29
66	 Norway	1.198	↓ 10
67	 United Arab Emirates	1.178	↑ 18
68	 Nepal	1.113	↓ 20
69	 Slovakia	1.023	↓ 1
70	 Tajikistan	0.999	↑ 1
71	 Central African Republic	0.957	↓ 10
72	 Finland	0.949	↑ 22
72	 Japan	0.949	↓ 6
74	 Italy	0.929	↓ 14
75	 Saudi Arabia	0.845	↓ 13
76	 Argentina	0.801	↓ 13
77	 Ethiopia	0.787	↓ 13
78	 Kosovo	0.782	↓ 13
79	 Armenia	0.72	↓ 6
79	 Denmark	0.72	↑ 15

- Тероризм у XXI столітті виявляється у протиправних діях, зокрема: викрадення та захоплення засобів зв'язку разом із пасажирами в якості заручників, акти економічної диверсії, крадіжки зі зломом, напади, вимоги викупу, вбивства представників влади, осіб, які підлягають міжнародному захисту, викрадення та утримання в якості заручників осіб, які прибули з інших країн, ніж зона тероризму, використання автоматичної зброї, ракет і вибухових речовин у громадських місцях

Класифікація тероризму

Ознака	Вид	Характеристика	Обґрунтування
Обсяги фінансування	Масштабний	Проведення значних за обсягом терактів, що вимагає великих обсягів фінансування	Існує більша ймовірність виявлення великих обсягів фінансування навіть за умови дроблення сум. Визначені види враховуються при обґрунтуванні доцільності вживання заходів протидії фінансуванню тероризму
	Низько-бюджетний	Охоплює теракти, підготовлені окремими особами на незначні суми	
Засоби та методи здійснення	Класичний	Класична зброя використовується для знищення ресурсів та людей у фізичному сенсі	Спостерігається певний взаємозв'язок між засобами і методами здійснення тероризму та джерелами його фінансування
	Технотероризм	Використання класичної зброї для руйнування інфраструктури та заподіяння шкоди в кіберпросторі	
	Кібертероризм	Використання цифрових та кіберінструментів для знищення та модифікації даних у кіберпросторі	
	Інформаційний	Використання різноманітних методів і засобів інформаційного впливу	
Масштаби розповсюдження	Внутрішньо-державний	Виникає в процесі внутрішньополітичного протистояння	Виділені види дозволяють ідентифікувати канали фінансування тероризму за територіальною ознакою та визначають напрями міжнародної співпраці
	Міжнародний	Передбачає скоординоване та систематичне застосування насилля в міжнародних масштабах	
Територіальний етап реалізації	Тероризм, що фінансуються, готується та здійснюється на одній території		Враховуються при визначенні поєднання заходів визначені протидії фінансуванню тероризму
	Тероризм, етапи якого здійснюються на різних територіях		

Причини тероризму

Психологічні

- Здійснення терористичного акту може бути спричинене особистими мотивами терориста, враховуючи його психологічний стан (ненависть, прагнення до влади тощо)

Ідеологічні

- Наразі є багато терористичних угруповань, мотивованих ідеологією, яка охоплює релігійні та політичні погляди

Стратегічні

- У випадках неможливості людей привернути увагу уряду країни до проблем, свого стану, вони можуть вдаватися до насильства. Тероризм стає більш привабливим засобом протистояння, якщо ефективність інших є дуже низькою. Крім того, для досягнення власних стратегічних інтересів можуть використовувати терористів також держави. Вони можуть спонсорувати терористичні угруповання, особливо коли їх цілі є схожими

- Проте які б причини не висували дослідники на теоретичному рівні, його підґрунтя має саме економічний характер. Активність терористичних угруповань в першу чергу залежить від фінансування, насамперед від його обсягів та джерел. Саме тому умовою ефективної протидії тероризму є боротьба з його джерелами фінансування.

Найбагатші терористичні організації за версією Forbes

Рейтинг	Терористична організація	Річний дохід (млн дол. США)	Сфери діяльності	Основні джерела доходу
1	Талібан	2500	Афганістан і Пакистан	Податки і збори, незаконний обіг наркотиків і видобуток корисних копалин
2	Ансар Аллах	2000	Ємен	Податки з компаній і корпорацій, нелегальна торгівля нафтою
3	Хезболла	1200	Ліван і Сирія	Фінансова підтримка з Ірану, торгівля наркотиками
4	Аль-Каїда та її філії	600	Глобальна	Податки, незаконна торгівля (торгівля наркотиками, зброєю та людьми)
5	ХАМАС	500	Сектор Газа і Західний берег	Податки та збори, фінансова підтримка з Ірану
6	Робітнича партія Курдистану (РПК)	250	Туреччина, Ірак і Сирія	Незаконна торгівля (торгівля наркотиками, зброєю та людьми)
7	ІДІЛ та його філії	150	Глобальна	Податки, викрадення та незаконна торгівля (торгівля нафтою та старожитностями)
8	Справжня ІРА	70	Великобританії та Ірландії	Нелегальна торгівля тютюном
9	Катаїб Хезболла	50	Ірак і Сирія	Фінансова підтримка з Ірану
10	Палестинський ісламський джихад	35	Сектор Газа і Західний берег	Фінансова підтримка з Ірану

- **Фінансування** - надання (безоплатне і безповоротне або в порядку кредитування), а також збирання з метою надання будь-яких коштів (засобів, активів).
- Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» № 361-IX від 06.12.2019 р. вказується на:
 - *складових* операціях фінансування – надання або збір (тобто вже будь-яка спроба збору, а не тільки безпосереднє надання);
 - *засобах* фінансування – будь-які активи;
 - *способах* фінансування – прямо чи опосередковано;
 - *меті* фінансування – використання або усвідомлення можливості використання для терористичних цілей, які деталізовано в наведеному законі

Площини розгляду фінансування тероризму

- перша характеризує дане явище через поділ методів на законні та незаконні, через врахування, виявлення, опис всіх фінансових операцій, які здійснюються самими терористами. Враховує також створення відповідних положень правової бази для функціонування державної влади та покарання за злочинну поведінку у цьому відношенні;
- друга описує джерела фінансування, починаючи від самофінансування і до зовнішніх джерел та акцентує увагу на спонсорах тероризму. І заходи в даній площині спрямовані на зменшення коштів на підтримку тероризму та джерел їх отримання.

Види фінансування тероризму

пряме

- безпосередній переказ коштів

непряме

- створення умов або інфраструктури для фінансової підтримки

операційне

- спрямоване на підтримку підготовчих та потенційних атак; стосується фінансування конкретних терористичних актів

організаційне

- охоплює широкий перелік напрямів для залучення коштів; стосується фінансування терористичних угруповань у цілому, а не конкретних операцій

Приклади джерел фінансування для окремих терористичних актів, здійснені терористами-одинками або невеликими терористичними осередками

Терористичний акт	Джерела фінансування
Теракти в редакції «Шарлі Ебдо» і магазині кошерних продуктів (2015, Франція)	– 6000 євро, отримані в якості споживчого кредиту за підробленими документами, які потім були переведені в готівку; – доходи від продажу вживаного автомобіля за кордоном; – перекази готівки, пов'язані зі збутом контрафактної продукції
Вибух в центрі Ліона (2019, Франція)	– оплата за послуги навчання в сфері ІТ онлайн через приватну платформу репетиторства
Вибух на Манчестер Арені (2017, Великобританія)	– частину студентської позики для підтримки операційної діяльності; – державні виплати, які виплачувалися на банківський рахунок родички у Великобританії, до якого був доступ

Витрати на організацію та проведення окремих терористичних актів

Рік	Місце терористичного акту	Витрати на організацію, дол. США	Наслідки терористичного акту
2001	Північна та південна вежі комплексу Всесвітнього торгового центру в Нью-Йорку (США)	500000	Загинуло 2996 осіб, понад 6000 осіб отримали поранення
2005	Транспортна система (метро, автобус) Лондона (Великобританія)	14000	Загинуло 52 особи, 4 терористи-смертники, 700 осіб отримали поранення
2013	Теракт на пекінській площі Тяньаньмень (КНР)	6500	Загинуло 2 людини, 3 терористів, постраждало близько 40 перехожих

Джерела та канали фінансування тероризму

- Джерела фінансування та канали фінансування є двома різними аспектами фінансування, які можуть мати різний вплив на бізнес, економіку та суспільство загалом.
- Навіть у звіті FATF «Керівництво з оцінки ризиків фінансування тероризму» (2019) відсутній єдиний підхід до джерел та каналів фінансування тероризму. Вказується, що джерела та канали фінансування можуть бути різними для різних терористів. Так, вартість і джерела фінансування іноземних бойовиків-терористів можуть відрізнятися від джерел, які використовуються для фінансування великих терористичних угруповань.
- **Джерела фінансування** - це місця або джерела, з яких отримуються гроші або інші ресурси для використання в конкретних цілях.
- **Канали фінансування** - це шляхи або методи, якими фінансові ресурси переміщаються від джерела до кінцевого отримувача.

Основні канали фінансування тероризму

– із залученням фінансових інститутів (банки, біржі, інвестиційні фонди тощо);

– за допомогою фінансової допомоги від третіх держав чи терористичних угруповань цих держав;

– через легалізацію незаконних доходів (продаж зброї, заборонених речовин) або відмивання грошей через легальні установи (благодійні фонди);

– шляхом контрабанди готівки та інших цінних товарів;

– шляхом передачі віртуальних активів

Шляхи здійснення фінансування тероризму

добровільна передача
власних готівкових коштів
фізичними особами
представникам
терористичних та/або
сепаратистських організацій;

перерахування грошових
коштів на карткові рахунки
членів терористичних
угруповань;

несанкціоноване списання
грошових коштів із рахунків
юридичних осіб;

матеріальне забезпечення
терористичних угруповань
особами, використовуючи
своє службове становище;

вимагання фінансової
допомоги у суб'єктів
господарської діяльності
особами, використовуючи
своє службове становище;

використання фіктивних
фінансових структур для
отримання готівкових коштів;

вчинення грабежів, розбоїв,
викрадення людей з метою
отримання грошових коштів;

збір коштів у соціальних
мережах під виглядом
благодійної допомоги групою
фізичних осіб;

перерахування грошових
коштів за допомогою
електронних платіжних
систем на адресу підставних
осіб

Наслідки тероризму

- кількість загиблих та поранених;
- матеріальні втрати;
- політична сфера та сфера міжнародних відносин (розробка та прийняття нових законодавчих актів, а також в застосуванні міжнародних санкцій);
- соціальна сфера

Наслідки тероризму

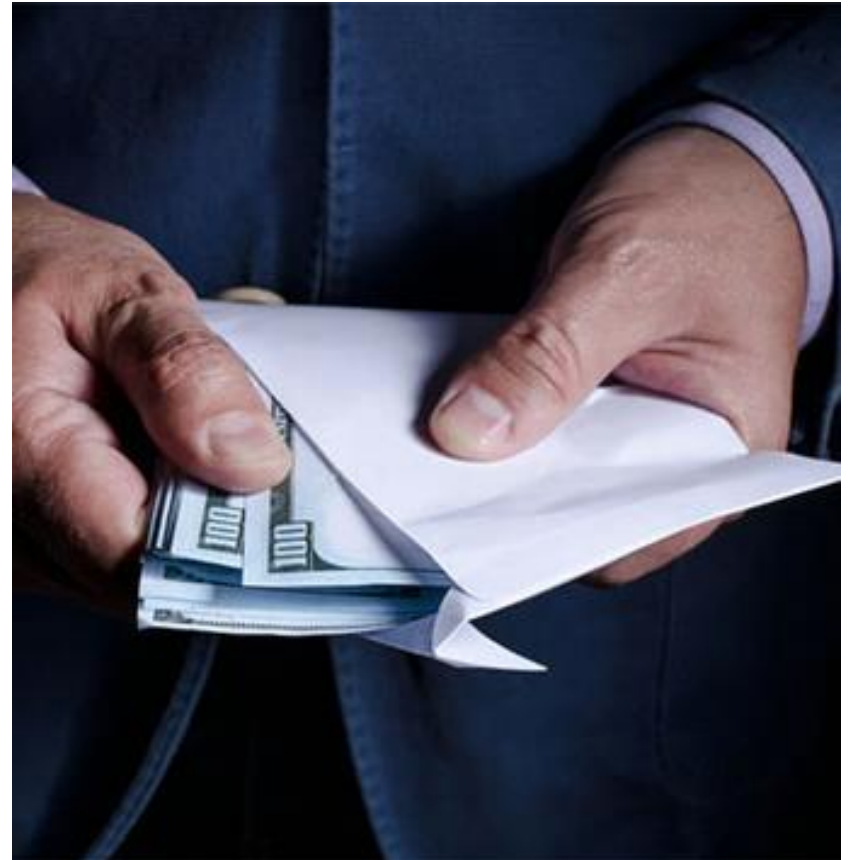
Проблеми оцінки наслідків тероризму:

- враховуються тільки ті терористичні події, які фігурують в офіційній статистиці та розкриті в засобах масової інформації;
- оцінюючи економічний вплив тероризму враховують, насамперед, прямі витрати від терористичних дій (зокрема людські втрати та травмування населення, знищення майна) та втрати ВВП внаслідок терористичних дій;
- є втрати, які стають відомими лише з плином часу;
- глибокі психологічні наслідки людям.

Особливості фінансування тероризму

- На відміну від відмивання коштів, де джерело завжди **кримінальне**, фінансування тероризму може здійснюватися за рахунок **легальних джерел** (благодійні внески, особисті кошти, прибутки від бізнесу).

Фінансування тероризму: природа явища

- **Мета.** Не отримання прибутку, а підтримка ідеологічної діяльності та вчинення злочинів.
- **Напрямки.** Забезпечення логістики, зброї, тренувань та пропаганди.
- **Зворотний цикл.** Якщо відмивання — це «брудні гроші стають чистими», то фінансування тероризму — це «чисті або брудні гроші стають кривавими».

Етапи фінансування тероризму

- **Етап збору** передбачає залучення коштів, призначених для терористичних угруповань. Способи фінансування тероризму можуть бути різноманітними, а найбільш типовими є прямі пожертви окремих осіб, установ, організацій; злочинна діяльність; використання благодійних та некомерційних організацій.
- На **етапі переміщення** визначається механізм переміщення цінностей, які можуть включати традиційний банківський сектор, різноманітні підприємства сфери послуг, контрабанду готівки, перерахунки між криптовалютними гаманцями тощо.

Етапи фінансування тероризму

- Останнім етапом фінансування тероризму є **використання коштів**, напрями якого можуть передбачати:
 - використання для терористичних угруповань (оплати зброї, матеріалів, обладнання, накладні витрати, засоби масової інформації та обміну повідомленнями, навчання та заробітна плата);
 - забезпечення локації (оренда або придбання прихованих сховищ, таємних місць для планування і виконання актів);
 - оплату іноземних бійців, їх територіальне переміщення, покриття витрат на оформлення паспорта та візи;
 - оплату повсякденних витрат, які складно ідентифікувати як пов'язані з тероризмом.

Найбагатші терористичні організації (станом на 2022 р.)

Рейтинг	Терористична організація	Річний дохід (млн дол. США)	Сфери діяльності	Основні джерела доходу
1	Талібан	2500	Афганістан і Пакистан	Податки і збори, незаконний обіг наркотиків і видобуток корисних копалин
2	Ансар Аллах	2000	Ємен	Податки з компаній і корпорацій, нелегальна торгівля нафтою
3	Хезболла	1200	Ліван і Сирія	Фінансова підтримка з Ірану, торгівля наркотиками
4	Аль-Каїда та її філії	600	Глобальна	Податки, незаконна торгівля (торгівля наркотиками, зброєю та людьми)
5	ХАМАС	500	Сектор Газа і Західний берег	Податки та збори, фінансова підтримка з Ірану
6	Робітнича партія Курдистану (РПК)	250	Туреччина, Ірак і Сирія	Незаконна торгівля (торгівля наркотиками, зброєю та людьми)
7	ІДІЛ та його філії	150	Глобальна	Податки, викрадення та незаконна торгівля (торгівля нафтою та старожитностями)
8	Справжня ІРА	70	Великобританії та Ірландії	Нелегальна торгівля тютюном
9	Катаїб Хезболла	50	Ірак і Сирія	Фінансова підтримка з Ірану
10	Палестинський ісламський джихад	35	Сектор Газа і Західний берег	Фінансова підтримка з Ірану

Деякі факти про фінансування ХАМАС

- ХАМАС, можливо, одна з найбагатших терористичних організацій у світі і поступається тільки ІДІЛ
- ХАМАС роками отримує гроші з різних джерел – від ЄС, ООН та інших міжнародних організацій, від таких країн, як Іран, росія, Сирія або Катар, а також від підконтрольних будівельних компаній, банків, благодійних фондів

Деякі факти про фінансування ХАМАС

- Річний дохід ХАМАС становить від **300 до 400 мільйонів доларів**
- ООН (за 2014-2020) вклала в Сектор Гази **4,5 мільярда доларів**.
- Структури ЄС – **730 мільйонів доларів**.
- Німеччина – **360 мільйонів доларів**.
- Річний бюджет «уряду» ХАМАС у Секторі Гази становить щонайменше **2,4 мільярда доларів**.
- ХАМАС заробляє ще **0,5 мільярда доларів** на рік на прикордонних переходах «Рафах» (Єгипет) і «Керем-Шало» (Ізраїль)

Фінансування розповсюдження зброї масового знищення

- **Фінансування розповсюдження зброї масового знищення** – це надання, збір або використання будь-яких активів (грошових коштів, майна) для розробки, виробництва, придбання, транспортування чи іншого розповсюдження ядерної, хімічної, біологічної зброї, за яке передбачені міжнародні санкції та кримінальна відповідальність

Система протидії
відмиванню коштів,
фінансуванню тероризму
та фінансуванню зброї
масового знищення

Система фінансового
моніторингу

Правоохоронний блок

Будь-яка система має багаторівневу ієрархічну структуру, що дозволяє кожному елементу зайняти свою нішу.

Система протидії відмивання коштів та фінансування тероризму має два рівні:

- міжнародний (глобальний)
- національний.

Кожен з рівнів має свою нормативно-правову базу та інституційні компоненти

-
- **Міжнародна система фінансового моніторингу** – це комплекс взаємопов’язаних відносин та механізмів, які забезпечують координацію та співпрацю між країнами щодо формування та реалізації сукупності заходів методологічного, рекомендаційного, просвітницького характеру, спрямованих на виявлення, аналіз та запобігання відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, що представлена міжнародними організаціями глобального та регіонального рівня

-
- **Національна система фінансового моніторингу** – це сукупність взаємопов’язаних елементів всередині однієї країни у сфері адміністративних, фінансових та правових відносин, які доповнюють один одного та формують єдиний механізм для протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму з врахуванням її національних стандартів та особливостей правової системи, які представлено сукупністю державних інституцій

